

Finanční gramotnost

Bc. Linda Skalníková

Bc. Alžběta Kulísková

Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe, svoji rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb.

Podstata FG

- Potřebnost finančního vzdělávání se opírá o vládní strategii, konkrétně o Národní strategii finančního vzdělávání.
- Dva pilíře
 - Vzdělávání žáků na základních a středních školách
 - Vzdělávání dospělých
- Povinnost začlenit finanční gramotnost do výuky na ZŠ upravuje aktuální RVP ZV platný od 1.9.2013 kde je v rámci 2. stupně zařazena do vzdělávacího oboru Výchova k občanství- Člověk, stát a hospodářství

- Finanční gramotnost zahrnuje 3 složky:
 - Peněžní gramotnost- transakce s hotovostními a bezhotovostními penězi
 - Cenovou gramotnost- porozumění cenovým mechanismům
 - Rozpočtovou gramotnost- správa osobního rozpočtu a zvládání životních situací z finančního hlediska

Je třeba dbát na:

- Odbornost výuky

Žák by si měl osvojit odborné pojmy. Vyučující by měl používat správně odborné názvosloví a terminologii, ale také by měl používat výrazivo v přiměřeném rozsahu cílové skupině žáků.

- Kritické myšlení

Cílem není jen aby vyučující vysvětloval, ale žák sám by měl vyvíjet aktivitu spojenou s vyhledáváním informací, jejich posuzováním, tříděním, zhodnocením a výběrem těch podstatných.

- I když je ve FG věnována celá kapitola (hospodaření domácnosti) rodině a jejímu hospodaření, ve výuce nikdy nepracujeme s konkrétními osobními daty žáků. Nenarušíme tak bezpečné prostředí ve finanční výchově. Žáci si tak mohou osvojit práci s citlivými daty, což je vhodný model pro jejich další život.

Metody práce

Výuka FG je vhodná pro aplikaci nových moderních metod výuky, které žáci jistě ocení. Je však potřeba počítat s delší a náročnější přípravou. Někdy je také vyžadováno umění improvizace.

Přínosy moderní výuky

- Větší radost z učení
- Jednodušší zapamatování učiva
- Zvýšená interaktivita v hodinách
- Praktické vyzkoušení probírané látky

Moderní metody ve výuce FG

- Diskuze- možnost žáky rozdělit do skupin obhajující určitý názor, nebo se jedná o diskuzi s vyučujícím. Nutná příprava žáků na diskuzi, najít si argumenty a podklady pro svá tvrzení.
- Diskuzní hry- komunikace, vyjednávání a dosahování souhlasu, formulace názoru a pocitu, naslouchání a empatie. Slouží k formování hodnot a postojů, zamýšlení se nad novými problémy. Je nutné stanovit pravidla diskuze a sledovat její průběh.
- Audiovizuální přednášky- náročnější témata. Názorné ukázky, je možné sestavit i prezentaci

- Vyhledávání informací v médiích- dnes důležitá metoda, je však nutné upozornit na věrohodnost některých stránek. (Česká národní banka, publicistické pořady České televize apod.)
- Využívání informačních a komunikačních technologií
- Práce ve skupinách s následnou prezentací
- Přednášky odborníků z praxe
- Hraní rolí, inscenační metody- procvičení rétorické schopnosti a neverbální komunikaci, odstranění ostychu. Hry na cca 15 min.
- Ice breaker, warm-up
- Myšlenková mapa- graficky uspořádaný text doplněný obrázky s vyznačením souvislostí.
- Brainstorming
- Kvízy a doplňovačky
- Projektové vyučování

Projekt Finanční gramotnost do škol

- Je koncipován jako ucelený nástroj pro učitele základních a středních škol, ale také jako pomůcka pro rodiče a žáky, kteří se v tomto tématu chtějí orientovat a účinně jej využívat.
- Portál je provozován obecně prospěšnou společností yourchance o.p.s. a primárně není vytvořen za účelem zisku.
- Portál je nezávislý a nesmí se zde propagovat konkrétní finanční produkty či služby
- Všechny materiály jsou zdarma

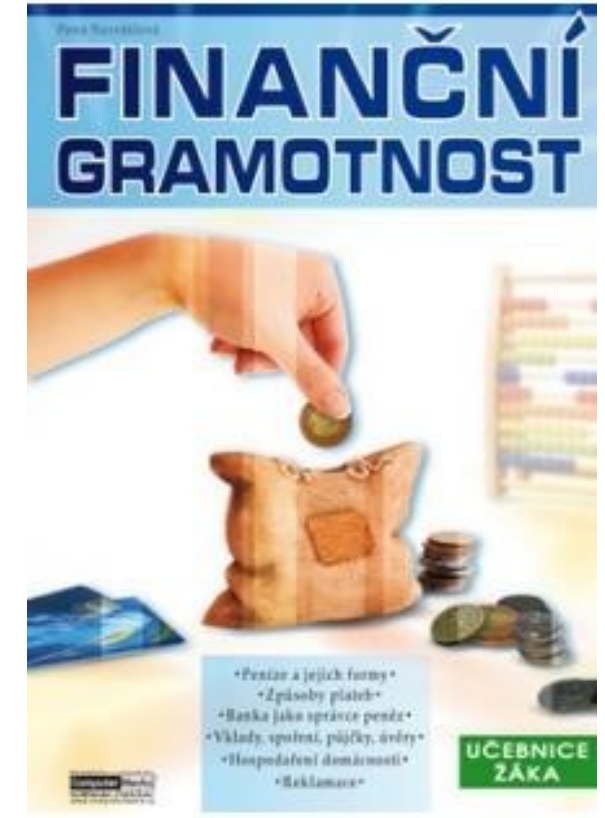
Smysl projektu

- Zatraktivnit výuku FG na ZŠ a SŠ
- Postavit výukové materiály na prakticky využitelných informacích a zkušenostech
- Poskytnutí ucelených informací k tématu
- Vytvořit zajímavé pomůcky podporující interaktivní přístup k výuce
- Umožnit sdílení zkušeností odborníků
- Podílet se na prevenci předlužení rodin v ČR

NAVRÁTILOVÁ.P, *Finanční gramotnost*

Témata:

- peníze
- co jsou peníze, z čeho se vyrábějí, co dělat s poškozenými bankovkami....
- banka
 - potřeba bank, centrální banka, bankovní služby.....
- hotovostní a bezhotovostní peníze
- způsoby placení
- tržní hospodářství
 - ekonomika, tržní mechanismus, prodejní cena.....
- hospodaření domácnosti
 - potřeby domácnosti, majetek, rozpočet, reklamace....
- finanční produkty
 - úvěry, ručitel, exekuce....
- další formy spoření a investic
 - spořicí účet, termínovaný vklad, stavební spoření, pojištění, investice

Rozumimefinancim.cz

- Projekt České rady dětí a mládeže
- Celý název projektu:
"Příprava a pilotáž vzdělávacích programů (včetně metodik) pro děti a mládež zaměřených na rozvoj metod vzdělávání v oblasti rozvoje klíčových kompetencí ve volnočasových aktivitách: Implementace standardů finanční gramotnosti v neformálním vzdělávání."

Cíle projektu

- Vzdělávat děti a žáky mimořádně nadané podílející se na činnosti členských sdružení ČRDM vhodnými nástroji pro rozvoj jejich klíčových kompetencí v oblasti finanční gramotnosti.
- Vzdělávat pracovníky organizací působících v oblasti vzdělávání nebo asistenčních služeb a v oblasti volného času dětí a mládeže v problematice finanční gramotnosti pomocí metodických publikací a nabídky kvalitních vzdělávacích materiálů.

aktivity

Pustý ostrov

Cíl: hráči si zkouší výběr z široké nabídky s ohledem na omezení a potřeby

Popis aktivity:

Hráči si představí, že následující měsíc stráví na pustém ostrově a mají možnost vzít si pouze pět věcí. Věcí se myslí jedna věc, která se dá vložit do batohu, nejde o krabičku nebo věc, do které se vkládají další věci. Tyto věci si každý napíše a na závěr porovná s ostatními. Co se stane nejžádanějším a co naopak nejoriginálnějším nápadem?

Potřebný čas: asi 20 minut

Doporučený věk:

Potřebné pomůcky: nic, pro větší komfort tužka a papír na zapisování věcí

Rodinný rozpočet

Sestavte měsíční rozpočet rodiny Mladých (tabulka příjmů a výdajů) a zodpovězte na otázky. Pozor na některé položky.

Paní Mladá pracuje jako učitelka na střední škole. Její výdělek činí 24 000 Kč. Pan Mladý již několik let podniká, každý měsíc tedy jeho příjmy kolísají. V průměru si vydělá asi 45 000 Kč.

Dohromady platí hypotéku za dům měsíčně 15 000 Kč. Jiné závazky rodina nemá. Za služby jako je elektřina, plyn, voda platí měsíční zálohu dohromady 4 000 Kč. Pan Mladý jezdí do práce autem, měsíční náklady (benzín, pojištění) činí 7 000 Kč a paní Mladá jezdí s ním. Paní Mladá dále spočítala, že za měsíc utratí celkem 6 000 Kč za jídlo nakoupené v obchodě, 3 000 Kč za jídlo pana Mladého a 2 000 Kč za své jídlo v jídelně ve škole.

Pan Mladý a paní Mladá vychovávají svého syna, Adama. Paní Mladá spočítala, že za jídlo, oblečení, doučování, školní potřeby a kapesné celkem vynaloží 10 000 Kč za měsíc. Adam má také věrného kamaráda – labradora Jimmyho, jehož krmení a péče stojí měsíčně rodinu 1 500 Kč.

Pan Mladý rád hraje tenis s přáteli, permanentka jej stála 2 000 Kč na 10 měsíců. Paní Mladá zase chodí na aerobik, kde zaplatí 1 080 Kč za rok a jednou za měsíc si zajde ke kadeřníkovi a na manikúru (1 000 Kč). Adam chodí na kroužek angličtiny, který přijde na 300 Kč za týden. Rodina (pan Mladý) každý měsíc ukládá 10 000 Kč na spořicí účet v bance jako rezervu na nečekané výdaje, kde navíc získá 500 Kč jako připsaný (debetní) úrok.

Otázky:

1. Na jaký účel byste použili zbylé finanční prostředky?
2. Jak by se změnil rodinný rozpočet, kdyby tento měsíc paní Mladá zorganizovala dovolenou v Egyptě pro celou rodinu v průběhu jarních prázdnin za celkem 40 000 Kč?
3. Jak se mění výše výdajů (nákladů) na děti s jejich věkem. Uvažujte tato období: batole, předškolní věk, školák, střední škola, vysoká škola, osamostatnění.
4. Co znamená pojem „životní úroveň“?
5. Jaký je tedy rozdíl mezi osobním rozpočtem a rodinným rozpočtem (viz též pracovní list č. 1).

literatura

- NAVRÁTILOVÁ.P, *Finanční gramotnost, učebnice učitele*, 2. vydání. Kralice na Hané: Computer Media, 2013. ISBN 978-80-7402-151-0.
- Financnigramotnostdoskol.cz
- Rozumimefinancim.cz
- KŘENKOVÁ. H a kol. *Rozumíme financím I., hry a návody pro 11-15 leté, [online]* 1. vydání. Praha: Junák- svaz skautů a skautek ČR, 2011. dostupné z: http://casopisy.skauting.cz/download/FG_ZS.pdf